

ประชาคมอาเซียนและความท้าทายต่อสถาบันการศึกษาไทย

วิสิษฐ์ แวสูงเนิน

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ONE VISION
ONE IDENTITY
ONE COMMUNITY

ข้อมูล: กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ

ASEAN

ประชากร – 600.15 ล้านคน

พื้นที่- 4.5 ล้าน ตาราง กม.

GDP รวม 1,540 พันล้าน USD

การค้ารวม 2,000 พันล้าน USD

การลงทุนจากต่างประเทศ 39,623 ล้าน USD

สมาชิกผู้ก่อตั้ง

- ไทย
- มาเลเซีย
- อินโดนีเซีย
- ฟิลิปปินส์
- สิงคโปร์

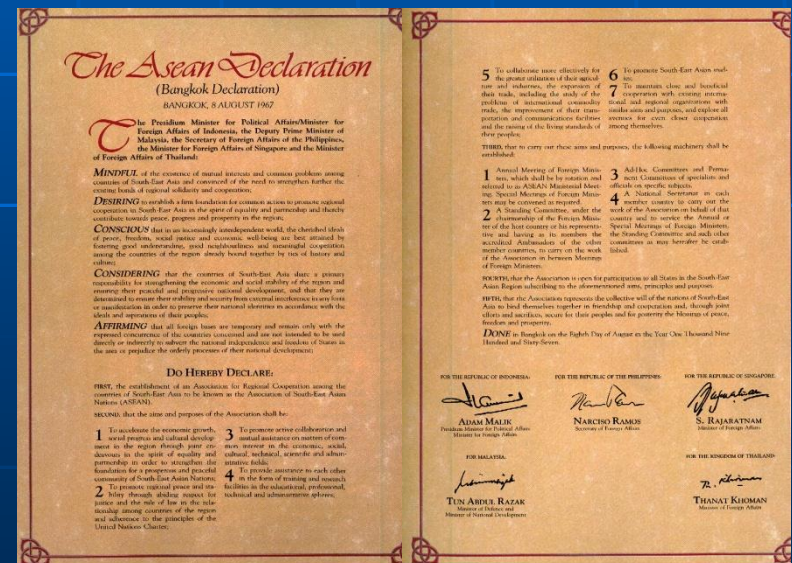
สมาชิกเพิ่มเติม

- + บรูไน ดารุสซาลาม ปี 1984
- + เวียดนาม ปี 1995
- + ลาว ปี 1997
- + พม่า ปี 1997
- + กัมพูชา ปี 1999

จุดเริ่มต้นของอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN)

ก่อตั้งโดยปฎิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) เมื่อ 8 สิงหาคม 2510

กฎบัตรอาเซียน

ลงนามเมื่อ 20 พ.ย. 2550 เพื่อเป็นธรรมนูญของอาเซียน
และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 15 ธ.ค. 2551

- มีกฎกติกาในการทำงาน
- มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง
- เป็นการวางรากฐานสำหรับการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน
ภายในปี 2558

ประชาคมอาเซียนประกอบด้วย 3 เสาหลัก

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคง
(ASEAN Political-Security Community: APSC)
2. ประชาคมเศรษฐกิจ
(ASEAN Economic Community: AEC)
3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม
(ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC)

เสาการเมือง
และความมั่นคง

เสาเศรษฐกิจ

เสาสังคม
และวัฒนธรรม

มั่นคง

มั่งคั่ง

เอื้ออาทรและ
แบ่งปันกัน

ประชาคมอาเซียนภายในปี 2558

ประชาคมอาเซียน กับ การศึกษา

■ พันธกรณีระหว่างประเทศสมาชิก

กฎบัตรอาเซียน: วัตถุประสงค์ของอาเซียน

พัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยผ่านความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นในด้าน
การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างพลังประชาชนและเสริมสร้างความ
เข้มแข็งแห่งประชาคมอาเซียน

ประชาคมอาเซียน กับ การศึกษา

■ พันธกรณีระหว่างประเทศสมาชิก

แผนงานจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

- ส่งเสริมความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน
- ประชาชนเข้าถึงโอกาสอย่างเที่ยงธรรมในการพัฒนา
มนุษย์
- ส่งเสริมและลงทุนในด้านการศึกษาและการเรียนรู้
ตลอดชีวิต
- การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียน

ประชาคมอาเซียน กับ การศึกษา

■ พันธกรณีระหว่างประเทศสมาชิก

แผนงานจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

- การฝึกอบรมและการเสริมสร้างขีดความสามารถ ส่งเสริมนวัตกรรมและการประกอบการ
 - ส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาศาสตร์เชิงประยุกต์และเทคโนโลยีในการดำเนิน กิจกรรมการพัฒนาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ

บทบาทของการศึกษาในการสร้างประชาคมอาเซียน

เสาเศรษฐกิจ

- การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียน และการดำเนินงานของอาเซียน เพื่อที่จะสนับสนุนการค้าและการลงทุนในอาเซียน
- การศึกษาในฐานะภาคบริการที่จะต้องมีการเปิดเสรี

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)

1. เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว

เคลื่อนย้ายสินค้าเสรี

เคลื่อนย้ายบริการอย่างเสรี

เคลื่อนย้ายการลงทุนอย่างเสรี

เคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี

เคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น

2. มีความสามารถในการแข่งขัน

e-ASEAN

นโยบายภาษี

นโยบายการแข่งขัน

สิทธิทรัพย์สินทางปัญญา

การคุ้มครองผู้บริโภค

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ปี 2015

3. มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค

ลดช่องว่างการพัฒนา

ระหว่างสมาชิกเก่า-ใหม่

สนับสนุนการพัฒนา SMEs

4. สามารถบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

ปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจ

สร้างเครือข่ายการผลิต จำหน่าย

จัดทำ FTA กับประเทศนอกภูมิภาค

บทบาทของการศึกษาในการสร้างประชาคมอาเซียน

เสาสังคมและวัฒนธรรม

- เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของการเป็นประชาชนอาเซียน
- เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ขนบธรรมเนียมประเพณี แนวคิดของประชาชนในประเทศสมาชิก ทำให้มีความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน

เสาการเมืองและความมั่นคง

- เพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของกฎบัตรอาเซียน การแก้ไขข้อขัดแย้งอย่างสันติและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ
- เพื่อปลูกฝังสร้างค่านิยม ทักษะ ทักษะ การมองภาพที่คล้ายหรือใกล้เคียงกัน เช่น หลักการประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน

ประเด็นหลักของแผนการศึกษา 5 ปีของอาเซียน

- ส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียน
- การเข้าถึงการศึกษา (Education for All)
- การส่งเสริมการเคลื่อนย้ายและการสร้างระบบการศึกษาแบบสากล (Cross-border mobility and internationalisation of Education)
- การสนับสนุนองค์กรอื่น ๆ ในการสร้างประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่ ประชาคมอาเซียน

- การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิต : ภาษาอังกฤษ ภาษาประเทศสมาชิกอาเซียน และการทำงานข้ามวัฒนธรรม
- การพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษา : พัฒนาอาจารย์ หลักสูตร การเรียนการสอน โครงสร้างพื้นฐานในระดับนานาชาติ ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม
- การส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาไทย : เตรียมความพร้อมเพื่อใช้ประโยชน์จากการรวมตัวของอาเซียนด้วยการสร้างเครือข่ายนักวิชาการกับประเทศสมาชิกอาเซียน และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการและความร่วมมือด้านการศึกษากับกลุ่มอาเซียน

ทิศทางการศึกษาของไทย

1. เป็นไปตามยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2555
2. สอดคล้องกับแผนการศึกษา 5 ปีของอาเซียน
3. สอดคล้องกับแผนงานความร่วมมือในกรอบอื่น ๆ ที่ไทย
เป็นสมาชิก อาทิ อาเซียน + 3 EAS APEC และ SEAMEO
4. มุ่งไปสู่แนวทางความเป็นสากลตามกระแสโลกาภิวัตน์
(Twenty – first Century Skills)

ประเด็นที่ควรเน้นเพิ่มเติมในเรื่องการเตรียมความพร้อม ด้านการศึกษาของไทย

ในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา

- การสร้างความรู้สึกรักเป็นเพื่อน พี่ น้อง สมาชิกในประชาคมอาเซียน
- สร้างค่านิยมของการเป็นอาเซียน (ภูมิภาคนิยม)
- สร้างเครือข่ายผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่เพื่อเป็นผู้นำอาเซียนรุ่นต่อไป

ประเด็นที่ควรเน้นเพิ่มเติมในเรื่องการเตรียมความพร้อม ด้านการศึกษาของไทย

ในระดับอาชีวศึกษา/อุดมศึกษา

- การเสริมสร้างทักษะวิชาชีพ
- สร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันการศึกษาในอาเซียน (AUN และขยายไปสู่อาเซียน + 3)
- โครงการโอนหน่วยกิต (และขยายความร่วมมือไปสู่อาเซียน+3)
- โครงการเพื่อลดช่องว่างการพัฒนาระหว่างสมาชิกเก่ากับใหม่
เช่น การส่งเสริมความร่วมมือด้านทุนการศึกษา ด้าน ICT
- การจัดทำหลักสูตร Inter + ASEAN

ข้อเสนอแนะการเตรียมความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทย

1. เตรียมรับมือกับการเข้ามาลงทุนด้านสถานศึกษาของประเทศอาเซียนอื่น (การเน้นจุดแข็งของหลักสูตรที่ตนเองเชี่ยวชาญ การลงทุนเรื่องครูที่มีความสามารถ การรวบรวมกิจการ การสร้างเครือข่ายพันธมิตรภายในประเทศ)
2. สร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาชั้นนำของอาเซียน
3. การปรับหลักสูตรการศึกษาที่เป็นสากล เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นสากล (เน้นการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ)
4. การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนอาเซียนอื่นเพื่อสร้างการยอมรับ
5. การออกไปร่วมลงทุนหรือตั้งสถาบันการศึกษาในประเทศอาเซียนอื่น

การเปิดเสรีทางการศึกษา

- แบ่งการให้บริการสาขาการศึกษาเป็น 4 รูปแบบ ตามรูปแบบการค้าบริการ (Mode) กล่าวคือ
- Mode 1 – Cross Border Supply (การให้บริการข้ามพรมแดน) ยกตัวอย่างเช่น การเรียนทางไกลและการเรียนออนไลน์
- Mode 2 – Consumption Abroad (การเดินทางไปใช้บริการในต่างประเทศ) กล่าวคือ นักเรียนและนักศึกษาที่เดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ
- Mode 3 – Commercial Presence (การจัดตั้งธุรกิจ) ยกตัวอย่างเช่น การจัดตั้งสถาบันการศึกษา การลงทุนร่วมกับสถาบันท้องถิ่น และ
- Mode 4 – Movement of Natural Persons (การเคลื่อนย้ายบุคลากรวิชาชีพ) ซึ่งรวมถึงการเคลื่อนย้ายอาจารย์ ผู้บรรยาย และนักวิจัยที่ให้บริการด้านการสอน

เว็บไซต์เกี่ยวกับอาเซียน

- www.asean.org
- www.mfa.go.th/asean
- www.dtn.moc.go.th (ศูนย์ข้อมูลประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน)
- www.aseanwatch.org
- www.cil.nus.edu.sg
- www.aseanmedia.net

ภาคผนวก

รูปรองข้าวสีเหลืองบนพื้นสีแดงล้อมรอบด้วยวงกลมสี
ขาวและสีน้ำเงินรองข้าว 10 ต้น หมายถึง ประเทศสมาชิก
10 ประเทศ

รองข้าว 10 ต้น หมายถึง ประเทศสมาชิก 10 ประเทศ
สีเหลือง หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง
สีแดง หมายถึงความกล้าหาญและการมีผลผลิต
สีขาว หมายถึงความบริสุทธิ์
สีน้ำเงิน หมายถึงสันติภาพและความมั่นคง

ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่ การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

ยุทธศาสตร์ที่ 1

การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 2

การพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนา
ประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 3

การส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน

การจัดทำร่างข้อตกลง MRA (Mutual recognition Arrangement)

- ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายแรงงานภายใต้กรอบความตกลงด้านการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Service - AFAS)
- เป็นพันธกรณีให้อาเซียนยอมรับร่วมกันในเรื่อง
 - คุณสมบัติแรงงานฝีมือ
 - ประวัติการศึกษา
 - ประสบการณ์การทำงานซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เพื่ออำนวยความสะดวกในขั้นตอนการขอใบอนุญาต

การจัดทำร่างข้อตกลง MRA

■ ข้อตกลง MRA ได้มีการลงนามจัดทำมาแล้วทั้งหมด 8 ฉบับ ได้แก่

- บริการด้านวิศวกรรม (ลงนามในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2005)
- บริการด้านพยาบาล (ลงนามในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2003)
- บริการด้านสถาปัตยกรรม (ลงนามในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2007)
- วิชาชีพสำรวจ (ลงนามในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2007)
- วิชาชีพการท่องเที่ยว (ลงนามในเดือนมกราคม ค.ศ. 2009)
- วิชาชีพแพทย์ (ลงนามในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2009)
- วิชาชีพทันตแพทย์ (ลงนามในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2009)
- บริการด้านการบัญชี (ลงนามในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2009)

ตัวอย่าง

ความตกลงยอมรับคุณสมบัติร่วมด้านบริการวิศวกรรม

- ⇒ วิศวกรสัญชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถเข้าร่วมได้
- ⇒ จบการศึกษาจากหลักสูตรและสถาบันที่ได้รับการรับรองโดยรัฐบาลและสภาวิศวกร
- ⇒ มีใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพในสาขาวิศวกรรม
- ⇒ มีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 7 ปี (มีผลงานที่สำคัญอย่างน้อย 2 ปี)
- ⇒ สภาวิศวกรจะทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบและออกใบอนุญาตให้วิศวกรจากประเทศอาเซียนอื่นที่เข้าร่วมโครงการสามารถประกอบวิชาชีพได้

สถานะล่าสุด

ความตกลงยอมรับคุณสมบัติร่วมด้านบริการวิศวกรรม

- ⇒ ไทยได้แจ้งเข้าร่วมผูกพันการปฏิบัติตามความตกลงยอมรับคุณสมบัติร่วมด้านบริการวิศวกรรมแล้ว มีผลตั้งแต่ 1 มีนาคม 2552
- ⇒ ขณะนี้มีประเทศอาเซียน 7 ประเทศแจ้งเข้าร่วมผูกพันการปฏิบัติตามความตกลงแล้ว (ลาว มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ไทย และสิงคโปร์)
- ⇒ มีผู้ได้รับการจดทะเบียนเป็นวิศวกรอาเซียนแล้ว 125 คน (จาก สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย)
- ⇒ ไทยกำลังพิจารณาเรื่องผู้แทนในคณะกรรมการกำกับติดตาม (MC) และการเสนอ Assessment Statement ก่อนที่จะเริ่มรับจดทะเบียน
- ⇒ สภาวิศวกรของไทยมีความคิดที่จะให้ License มีอายุ 3 ปี

ความตกลงยอมรับคุณสมบัติร่วมด้านบริการทางการแพทย์

- @ ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์สาขาติของประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถเข้าร่วมได้
- @ จบการศึกษาจากหลักสูตรและสถาบันที่ได้รับการรับรองโดยรัฐบาลและแพทย์สภา
- @ มีใบอนุญาตประกอบโรคศิลป์
- @ มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี
- @ แพทย์สภาจะทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบและออกใบอนุญาตให้แพทย์จากประเทศอาเซียนอื่นที่เข้าร่วมโครงการสามารถประกอบวิชาชีพในไทยได้

สาระสำคัญ

- ⌚ เปิดโอกาสให้แพทย์ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ในประเทศอาเซียนได้
- ⌚ แพทย์ต่างชาติที่ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในไทยจะต้องผ่านการประเมินและตรวจสอบโดยแพทย์สภาและกระทรวงสาธารณสุข
- ⌚ การดำเนินงานจะอยู่ภายใต้การดูแลของ ASEAN Joint Coordinating Committee on Medical Practitioners

ASEAN COMMUNITY

1. บทบาทการศึกษาต่อเสาหลักด้านการเมืองและความมั่นคง

การสร้างเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของกฎบัตรอาเซียนหลักการประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน
ตระหนักคุณค่าและค่านิยมทางวัฒนธรรมการสร้างเครือข่ายผู้บริหารโรงเรียน การจัดงานฉลองวันอาเซียน

2. บทบาทการศึกษาในเสาหลักด้านเศรษฐกิจ

การจัดทำกรอบการพัฒนาทักษะในอาเซียน ระบบการถ่ายโอนนักเรียน การถ่ายโอนและพัฒนาแรงงานที่มี
ความชำนาญการในภูมิภาค การพัฒนามาตรฐานอาชีพที่เน้นศักยภาพในอาเซียนที่สามารถสนองตอบความต้องการ
ของภาคอุตสาหกรรม

3. บทบาทการศึกษาในเสาหลักด้านสังคมวัฒนธรรม

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในชุมชนชนบท การจัดหลักสูตรระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรม
อาเซียน การสนับสนุนภาษาอาเซียน การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียนในเยาวชน การพัฒนาการวิจัยและ
การพัฒนาในภูมิภาค การสร้างความรู้และตระหนักเกี่ยวกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
เพื่อบรรลุเป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชน การจัดทำเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนร่วมกัน ตลอดจนการร่วมแบ่งปันทรัพยากร
และจัดตั้งกองทุน เพื่อการพัฒนาการศึกษาในภูมิภาค

EDUCATION